

Формування особистості молодшого школяра в класному колективі

Кондратенко Юлія Юріївна

*студентка VI курсу факультету
початкової освіти та філології*

*Науковий керівник: Вовк В.П.,
кандидат психологічних наук, доцент*

*Хмельницька гуманітарно-педагогічна
академія*

У статті представлено проблему формування особистості молодшого школяра в класному колективі. Виділено цілий ряд ознак, функцій, етапів розвитку особистості в шкільному колективі. Навчальний колектив для молодшого школяра є першою соціальною групою, у якій діти об'єднуються загальною діяльністю, спрямованою на досягнення загальної мети. Саме в цьому віці відбувається глибока перебудова всієї структури взаємин між дітьми.

Дитячий колектив відрізняється від інших колективів віковими межами, специфічною діяльністю (навчання), послідовною мінливістю складу, відсутністю життєвого досвіду, потребою в педагогічному керівництві.

Результатом роботи є підбір методів і способів роботи з класним колективом для формування особистості школяра. Експериментально перевірено ефективність використання методів, прийомів і форм роботи з метою формування особистості учня.

Ключові слова: класний колектив, формування особистості, умови формування особистості.

Постановка проблеми.

Людина не може існувати ізольовано від суспільства. Вона постійно знаходиться у русі, здобуває нові знання і обмінюється інформацією з оточуючими. Протягом життя існування людини постійно змінюється, у неї формуються нові погляди та інтереси. Ще з самого дитинства, з народження дитину оточує сім'я, яка виховує в неї почуття поваги та любові і поступово відкриває шлях у дорослий світ.

У даному віці в дитини вперше з'являється обов'язкова суспільно - значима діяльність - навчання, яке сприяє формуванню системи ділових відносин. Система особистих відносин, що виникає на базі симпатій і прихильностей, не має, звичайно, ніякого офіційно організованого оформлення, її структура складається зсередини, стихійно. Здатність дитини реалізовувати себе в цих відносинах визначає його місце в навчальному колективі, що, у свою чергу, накладає відбиток на подальшу реалізацію в даних видах відносин. Незадоволеність своїм місцем у групі дуже важко переживається дітьми, що, звичайно ж, відбивається на їх емоційній і пізнавальній сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Мета статті полягає у розкритті сучасних педагогічних підходів до формування особистості молодшого школяра в класному колективі

Виклад основного матеріалу.

Проблема впливу колективу на особистість не є новою для педагогіки. Ще Ян Амос Каменській досліджував цю проблему.

В одній зі своїх праць, К.Д. Ушинський зауважив, що „людина – предмет виховання, а виховуватись та розвиватись вона може лише у колективі”. Крім того, він розкрив принцип народності у вихованні та навчанні особистості, значення почуттів, емоцій, особистісних симпатій у формуванні та становленні особистості. Найдетальніше досліджували проблему колективу В.О. Сухомлинський та А.С. Макаренко.

В двадцяті роки ХХ століття в вітчизняній теорії виховуючий колектив розуміли як мету виховуючих зусиль педагогів (Є.А. Аркін, П.П. Блонський, Н.І. Іорданський, Н.К. Крупська). Ці ідеї втілились в практиці дитячих закладів С.Т. Шацького, С.М. Рівеса, Н.М. Шульмана і особливо А.С. Макаренка, який сформулював основні принципи і методи управління колективом. Ідеї А.С. Макаренка розвивали Ф.Ф. Брюховецький, Т.Є. Коннікова, В.О. Сухомлинський.

В середині шістдесятих років дитячий колектив був охарактеризований як соціально-педагогічна система (А.Т.Куракін, Х.Лейметц, Л.І.Новікова).

В вісімдесяті роки сформувалась уява про виховуючий колектив як диференційовану єдність різнотипних колективів дітей та дорослих.

В дев'яності роки теорія колективу доповнилась поняттям „виховної системи”.

Від того, в якому оточенні перебувала людина, які поради та настанови вона отримувала, залежатиме і її життя. Буде зрозуміло, чи зможе вона досягти чогось у житті і стати тим, ким прагне бути.

В ході проведеного дослідження сформовано декілька порад педагогам щодо забезпечення умов розвитку особистості учня:

– «...життя зобов'язує кожного педагога, перш за все, відтворити, зберегти те надбання, що мали минулі покоління...»;

– «...яким же має входити в клас учитель сьогодні? Думається, перш за все, озброєний педагогікою світу – педагогікою гуманізму, демократії, нового мислення...».

Достовірність результатів підтверджена результатами обробки статистичної інформації. Отримані результати підтверджують правильність висунутої гіпотези про те, що формування повноцінної особистості, неможливо без колективу та посильної і постійної роботи педагога.

Висновок

Характер взаємин особистості і колективу зумовлений не лише якостями особистості, а й особливостями колективу. Одноманітність діяльності й вузький діапазон соціальних ролей у колективі, бідність змісту й одноманітність організаційних форм спілкування між членами колективу, недостатня взаємокультура сприймання, невміння бачити в іншому те цікаве і цінне, що

заслуговує на увагу, — все це негативно впливає на встановлення нормальних відносин з тими, хто до нього входить.

Оцінюючи роль колективу у вихованні особистості значення колективізму як риси особистості, слід мати на увазі, що „ніякі благородні цілі ніколи не були досягнуті без об'єднання людей на певних засадах (безперечно, це не стосується творчості, морального вибору тощо). Отже ми не можемо відкидати все краще, що стосувалося колективістського виховання: вироблення навичок взаємодії і взаємодопомоги, свідомої дисципліни як поваги до інших, до суспільства, вміння рахуватися з нормами життя. Без цього неможливо виховати свідомого громадянина, повноцінного члена суспільства”.

Узагальнивши погляди вчених, які досліджували проблему формування особистості молодшого школяра, можна виділити основні позакласні форми виховання :

- Скаутський рух
- Виставки
- Екологічна стежка
- Ігрова діяльність
- Етичний театр
- Флешмоб або раптівка

Список використаної літератури

1. . Бершадська Д.С. Педагогічні погляди і діяльність С.Т. Шацького. - М., 1960
2. 9. Бучківська Б.В. В.О.Сухомлинський про вплив дитячого колективу на особистість // Педагогіка і психологія. – 1999. – №4. –
3. Бех І. Колектив як чинник створення унікальної ситуації виховання особистості // Дир. шк. – 2002. – № 6 (лют.). – С. 8.

4. Захаренко С.О., Орлова Н.В. Формування духовних цінностей молоді у творчій спадщині Олександра Антоновича Захаренка / – Черкаси. – ЧНУ імені Богдана Хмельницького. – 2006. – С. 251.
5. Крутенко О. Виховання гуманістичних цінностей особистості школяра в педагогічній спадщині Олександра Захаренка / О. Крутенко // Радянська школа. – 2009. - № 4. - С. 22-25.
6. Орлова Н.В. Духовне становлення особистості. // Рідна школа. – 2005. – № 12. – С. 56-58.
7. Орлова Н.В. Місце вчителя, вихователя у формуванні особистості: Ретроспективний аспект // Наукові записки. – Кіровоград: КДПУ імені В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки. – 2006. – Вип. 71. – С. 212-216.
8. Сухомлинський В.О. Колектив як знаряддя виховання // Сільська школа України. – 2004. – №10.С. 566-567,569
9. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям //Вибрані твори: В 5 т. – Т.4 – К.: Радянська школа, 1977- С. 7-390.
10. Сухомлинський В. О. Ідеї гуманістичної педагогіки В.О.Сухомлинського в управлінні сучасною сільською школою //Вибрані твори: В 5 т. – Т.3. – К.: Радянська школа, 1977. – С. 7-279.
11. .9. Успенський В.Б. Історія освіти і педагогічною думки: Короткий навчальних посібників/ . - Ярославль, 2002